

CANTER'S HUMORISTISCHE VERHALEN

PRIJS 20 CT.

OPVROOLIKEND

Billie Ritchie's Raad

door Bernard Canter

BILLIE RITCHIE'S RAAD.

Billie Ritchie's Raad

of

Hoe men een beroemd schrijver wordt.

EEN SPANNEND VERHAAL UIT AMERIKA

DOOR

BERNARD CANTER.

AMSTERDAM
VENNOOTSCHAP „LETTEREN EN KUNST”

BILLIE RITCHIE'S RAAD

OF

HOE MEN EEN BEROEMD SCHRIJVER WORDT

*Aan mijn vriendinnen
Mientje Duymaer van Twist
en Topje Naeff.*

Mijn verblijf in de Vereenigde Staten behoort tot de zwartste bladzijden van mijn levensboek. Ongaarne verhaal ik er van en ik zou er van zwijgen, indien niet een mededeeling van den bekenden Engelschen tooneelspeler Sir Herbert Tree in de Engelsche bladen mij er als het ware toe dwong.

Herbert Tree heeft een reis door de V. S. gemaakt en in Californië een bezoek gebracht aan den alom-bekenden en terecht beroemden heer Billie Ritchie, den grooten acteur van de film. Billie Ritchie, nu, aldus

zegt de heer Tree, is geenszins de zotte, komische kwant waarvoor het gedistingeerde publiek der kino's hem houdt. Hij is een zeer ernstig mensch, kenner van kunst en litteratuur, van groote beschaving en ontwikkeling, die gaarne zich aan de hooge kunst zou wijden, ware het niet, dat zijn film-acteurschap hem een jaarlijks inkomen van f 1.200.000 bezorgt, waardoor hij de hoogst gehonoreerde tooneelist van de wereld is.

Mijn ervaringen met den heer Ritchie zijn van geheel anderen aard en ik weet niet, waarom ik dat niet eens publiek zou maken.

Laat ik te voren zeggen, dat ik zeer langen tijd beproefd heb in Amerika onder den naam John Right mijn brood als schrijver te verdienen, wat mij helaas niet gelukt is. Toch heeft het mij zooal wellicht aan talent, zeker *niet* aan ijver ontbroken. Ik begon als jongeling van achttien jaar met het publiceeren van gedichten in de „The new Outlook”. Het was toen een tijdschrift der jongeren en de hoofdredacteur plaatste mijn verzen onder het pseudoniem „G. Woodson”, naar hij zeide ten einde de critiek geen vat op mijn naam te geven. Eerst veel later heb ik de werkelijke reden van dien autoritairn maatregel ontdekt. De hoofdredacteur van „The new Outlook” wenschte n.l. geen medewerkers, die hem te een of anderen tijd concurrentie zouden kunnen gaan

aandoen, wanneer ze bij het publiek bekend zouden geworden zijn. Vervolgens kwam ik aan het dagblad „The new New York Herald” en werkte er met bijzonder veel ijver, 's daags aan de rubrieken „Binnenland” en 's avonds als tooneelverslaggever. Na drie jaren kreeg ik ontslag, omdat de courant niet langer noodig was voor haar politieke partij. Al de aandeelhouders hadden de begeerde plaatsen in den raad van den staat en de gemeente New York. Ik kreeg nu na lang solliciteeren een plaats aan een humoristisch blad, waaraan mijn taak bestond in 't bedenken van kwinkslagen bij oude cliché's en het schrijven van romans, die als uit het Russisch en Noorsch vertaald werden aangekondigd, daar deze romans toen in den smaak waren. In de Russische romans kwam steeds een schoone nihiliste voor, welke de gewoonte had generaals en prinsen op zich verliefd te doen worden. Dit was noodig, omdat het humoristische blad in 't bezit was van een aantal cliché's, welke de bekende actrice Alice Cliff in een Russisch ballet voorstelden, waarmede de impresario het tot een faillissement en zijzelve tot de echtgenote van een millionnair had gebracht. De cliché's voor mijn romans stamden uit den desolaten boedel. In mijn Noorsche romans moest onveranderlijk de hoofdpersoon Nora heeten en haar man en kinderen in de steek laten om in Amerika het nieuwe ideaal

der moderne vrouw (uiterst gemakkelijke echtscheiding) tegemoet te gaan.

Toen de cliché's verbruikt waren, de humoristische en die van het tekstboek van het Russische ballet, moest ik mijn ontslag nemen. De uitgever had n.l. een reuzenkoopje van cliché's op geheel-onthoudersgebied gedaan en veranderde nu zijn blad in deze richting. Hij eischte nu van mij zedelijke bijschriften onder prentjes, welke de geheel-onthouding propageerden en romans, waarin geheel-onthouders het tot millionnair brachten en drinkebroers, na zich aan den rand van allerlei maatschappelijke afgronden te hebben begeven, op den goeden weg geraakten en vandaar tot millionnair. Tevens eischte hij van mij, ter wille van zijn reuzenkoopje geheel-onthouding cliché's, dat ik mij in het bestuur der groote Amerikaanse Geheel-Onthoudersbond zou doen kiezen. Hij zou de contributie betalen en ik den eed doen van geheel-onthouding gedurende mijn verder leven. Deze eed paste mij niet en zoo stond ik weer op straat.

Ik huurde een bescheiden kamer en begon voor mijzelf te werken. Ik schreef verzen, schetsen, romans, sociale studie's, blijspelen in proza en in verzen, treurspelen in proza en in verzen, maar het gelukte mij ondanks ijzeren vlijt en volkomen overgave aan mijn taak niet, ook maar één matig succesje verwerven.

Ik werd alom doodgezwegen en wanneer ik al eens een critiek kreeg, dan was het er altoos een alsof de criticus een rechter was en ik een misdadiger. Toen ik na jaren van geduldig arbeiden en polijsten en van sparen eindelijk het waagde een bundel „Verzen” te publiceeren en daarvan zeventig exemplaren ter recensie zond, ontving ik één critiek van den heer Charlie Schar, een Duitsch-Amerikaan, die mij verweet, dat het formaat van mijn bundel te groot was, even groot als de bundel dien hij had uitgegeven, dat het jaartal op mijn boek niet netjes gedrukt was en dat in het twintig bladzijden groote vers „Spring” getiteld, twee zetfouten voorkwamen.

Een roman „Cowstreet”, dien ik eenige jaren later schreef, werd door denzelfden gezaghebbenden criticus veroordeeld, „omdat hij de minderwaardige eigenschap had te boeien”.

Na twintig jaren van onverpoosden arbeid, ik had toen ruim vijf-en-twintig boekdeelen uitgegeven en meer dan duizend kortere schetsen, novellen, gedichten enz. gepubliceerd, was ik nog even ver als toen ik begon. Neen — ik was veel verder van huis. Want voor dat ik schreef was ik een onbesproken jonkman en thans was ik overal geminacht als de man, die vijf-en-twintig werken „te zijnen laste” had en nog altoos arm als Job was. Dit laatste vooral wordt een schrijver in Amerika zeer ten kwade geduid. Want

men meent daar, dat wie geen geld heeft, zich niet met publieke of artistieke belangen moet bemoeien, tenzij dan om tót geld te komen.

Nu, geld had ik nog altoos niet verdiend. Ik hield te veel van mijn vak, ging in het vak zelf op, hield het voor een roeping.

Moedeloos liep ik op een avond een bioscoop binnen, zag er een film vertoonen van een schrijver, die het van dakkamer-poeët tot millionnair bracht, doordat hij zich uitgaf voor den eigenaar van een paleis, waar hij als portier was aangenomen.

Dit idée leek mij schitterend en ik besloot ook op sollicitatie te gaan naar een portiersplaats. Ik schreef op tal van advertentiën, ontving eenige malen zelfs een antwoord, begaf mij naar de aangegeven adressen, maar de sollicitatie's mislukten, zoodra men mij zag. „Ja, als u een neger was”, zeide men mij.

Toen ik nu weder een antwoord kreeg, maakte ik mijn gelaat en handen bruin, poetste mijn tanden extra en ziedaar, nu slaagde ik. Ik werd als negerportier aangesteld, maar het bleek, dat ik niet portier van een echt paleis was geworden, doch van een, dat slechts als paleis fungeerde in film-drama's. Mijn „paleis” was een looze voorgevel van papier maché en stuc!

Reeds wilde ik mijn nieuwe plaats verlaten, toen ik het geluk had reeds bij de eerste repetitie van

een nieuwe klucht kennis te maken met niemand minder dan de heer Billie Ritchie, alom bekend in en buiten Amerika.

„Ben jij de neger?” vroeg hij, mij onderzoekend aanziende.

„Ja mijnheer.”

„Waarom heb je je dan bruin geschminkt? Dat is voor het opneemtoestel overbodig. 't Zal maar verkeerde glansplekken geven. Wasch je dus dadelijk af, maar zorg dat je één wang, je rechterwang eerst wit en daarna dan bruin schminkt. Want als ik je straks een formidabele klap op je negertronie geef, moet je verbleeken van de pijn... het publiek lacht nooit meer dan wanneer het een neger wit ziet worden van pijn.”

„Mijnheer, de zaak is al gezond. Ik ben een blanke..”

„En u komt u hier als neger-portier verhuren?..”

Billie keek mij onderzoekend aan. Hij scheen medelijden te hebben en vroeg:

„Hoe kom je zoo aan lager wal?... Iets op je geweten?... Een misdaad begaan... Zeg mij maar alles... ik ben iemand, die alle omstandigheden des levens begrijpen kan en vergeven... Maar wees eerlijk..”

„Eén misdaad?... Ik heb er vijf-en-twintig begaan..”

„Bravo... dan zullen wij je een plaats in 't gezelschap geven voor de misdaad-scènes... Wat waren

je misdaden? ... Moord, diefstal, inbraak ... zakkenrollerij? ..."

„Erger ... erger ..."

„Nog erger ... hoe is je naam? ..."

„John Right."

„Nooit van gehoord ... heb je nooit in de couranten gestaan?"

„Alsjeblieft ...“ zeide ik. En meteen overhandigde ik hem een boek, waarin al mijn recensies geplakt waren.

Hij keek het even in, las het door, bleef langer lezen dan hij zelf wel wilde en zeide:

„Dat is waarlijk een groot, groot zondenregister ... vijf en twintig misdaden ... maar taai ben je ... dat moet ik zeggen ... Je hebt het uitgehouden."

's Avonds stuurde ik Billie een exemplaar van mijn „Dramatische Werken“ met een opdracht op het titelblad en een verzoek of wellicht een dier werken tot film-drama zou kunnen worden verheven.

Den volgenden dag kwam een der twintig auto's van den heer Billie Ritchie mij van de poort van mijn bordpapieren filmpaleis halen en een kwartier later zat ik tegenover den grooten filmiant in zijn uiterst rustig gemeubileerde studeerkamer.

„Waarde heer“, zeide hij mij, „ik heb uw drie werken achter elkaar uitgelezen. Zeg mij nu eens eerlijk, hoe komt het, dat iemand, die zoo iets kan

schrijven, zich als valsche neger moet verhuren? Heb je schulden? Geheime ondeugden? Zeg mij alles oprecht, ik ben iemand, die alles kan begrijpen en vergeven."

„Mijnheer . . . ik heb geen andere geheime ondeugd dan mijn liefde tot de dichtkunst. En geen andere schuld, dan bij den drukker, die op mijn kosten dezen bundel „Dramatische Werken" drukte."

„En waarom heb je dan geen succès? Waarom heb je een assortiment recencies als iemand, die in stede van een eere-doktershoed, den electrischen stoel verdiend heeft?"

„Ik weet het niet . . ."

„Waarom heeft Charlie Schar je zoo slecht beoordeeld?"

„Het formaat van mijn dichtbundel even groot als den zijne en de letter van 't jaartal niet mooi . . ."

„Onzin, onzin . . ."

Hij keek mij even onderzoekend aan.

„Ben jij misschien een Jood?"

„Hoe nu?" vroeg ik, „we zijn in vrij Amerika."

„Kijk niet zoo boos. Ik ben óók een Jood . . ."

„Ik begrijp u niet."

„Wel, Charlie Schar is anti-semiet. Dus keurt hij alles af, wat Joden schrijven . . ."

„Ah!" . . . zeide ik begrijpend. „Maar", ging ik voort, „hij heeft toch úw hoedanigheden geprezen."

„Dat's héél wat anders. Ik ben een Jood, die voor nar speelt. Dat mag. Ik verwerp mijn waardigheid als mensch en verdien daardoor ruim een miljoen 's jaars. Maar jij wilt als Jood niets meer of minder dan als de gelijke van Charlie Schar te worden geacht. Jij hebt een hoog gevoel van eigenwaarde . . . daarom wordt je door Schar en zijn soort tegen-gewerkt en ben je straatarm . . .”

Hij dacht even na, stak een cigaret op, zeide dan :

„Welke pogingen heb je aangewend om goede critieken te krijgen?”

„Ik . . . wel ik heb mijn werken ter beoordeeling gezonden en toen ik slechte critieken kreeg of dood-gezwegen werd, heb ik mijn werken niet meer ter beoordeeling gezonden. Toen werden de critieken nog slechter, want de critici vonden zichzelf gepas-seerd en beklaagden den dollar, dien ze voor mijn boek hadden moeten betalen.”

„Heb je nooit andere middelen aangewend?”

„Nee . . . zijn er dan nog andere?”

„Maar beste heer, je kent de eerste beginselen niet van den weg om een beroemd schrijver te worden . . .”

„Je hebt niets anders dan je talent . . . en daarmee wil je slagen? . . . Ik heb een voorstel. Je teekent een contract, waarbij je al je werken aan mij afstaat ter exploitatie naar mijn genoegen . . . Voor de rest

zorg ik... En binnen een paar jaar ben je een beroemd schrijver in Amerika..."

Hij schreef een concept-contract, ik las het en nog denzelfden dag was het geteekend.

Den volgende dag plaatste Billie Ritchie de volgende advertentie:

„Gevraagd, iemand met een uiterst gunstig voorkomen, om in de literatuur gelanceerd te worden. Kennis der letteren onnoodig. Ongehuwd voorwaarde. Aanmelden bij de Film Comp. van Billie Ritchie.”

Het liep drie dagen storm. Ten laatste bepaalde de keuze van Billie Ritchie zich op een slanken jongeman met een gelaat van echt Angel-Saksisch type, blond, blauwoogig en met élegante manieren. Bill Henderson, aldus zijn naam, was Ober-Kellner geweest in het Savoy-Hôtel en ontslagen, omdat hij verslaafd was aan 't lezen van Nick Carter's avonturen, waardoor hij te weinig aandacht aan de gasten had geschonken.

„Mijnheer Ritchie”, waagde ik te zeggen, „wat bent u eigenlijk van plan?”

„Uw werk tot erkenning te brengen.”

„Maar waarom laat u dat niet aan den tijd over...?”

„Aan den tijd? Wel de tijd blijft altoos hetzelfde. Dacht je, dat de menschen van een volgend geslacht niet genoeg aan hun eigen auteurs zullen hebben, dan dat ze er een uit een afgelopen tijd zullen op

een voetstuk stellen? Je moet het van 't oogenblik hebben. Meen je, dat ik mijn filmgrollen en moppen voor mijn plezier maak? Ik zou ook liever in Molière optreden. Maar dan zou ik een derde planks tooneelspeler blijven op een gage van zestig gulden 's maands . . . als de directie niet vóór 't eind van de maand failliet verklaard was. Nu heb ik een ton gouds in de maand zeker — vooruitbetaald. Honderd duizend gulden mijnheer, voor gijntjes op de film."

„Ja, maar ik kan geen boeken vol gijntjes maken."

„Je moet bekend gemaakt worden en dat kan alleen de critiek. Je moet gespeeld worden en dat kunnen alleen de acteurs en de actrices bewerken, vooral de actrices. Maar hoe wil je nu met jou voorkomen indruk maken op de actrices?"

„Dat verlang ik ook heelemaal niet door mijn lichamelijke verschijning . . . en heeft u dan zoo'n knap voorkomen . . ."

„Geen gevoeligheden beste man . . . Ik heb mijn succès te danken aan 't feit, dat ik juist den nadruk leg op mijn niet knap pastuur. Mijn omgebogen schuitschoenen, mijn omgeslagen pantalon met de bolle kniebulten, hoog vastgebonden met een touw; mijn afgeknipt snorretje; mijn oud modisch hoedje zijn attributen van mijn leelijkheid. Elk plebejer in de bioscoop voelt zich zelf zoodra hij mij op de film ziet een volmaakt gentleman naast mij . .

Nu dàt maakt u vroolijk van overmoed en zelfbewustzijn . . .

„Aha! . . . is het dàt!”

„O, dat niet alleen. Ik deel ook overal slagen uit en ontwijk ze zelf. Dat vindt het publiek dan bar aardig. Anderen slaan en zelf de slaag te ontloopen . . . dat is het levensideaal van de meeste menschen. U doet het tegendeel . . . U beschermt den zwakke in uw werken en vangt zelf de slagen op . . . Dat is het tegendeel van 't ideaal van den plebejer naar den geest. Maar van u als dichter en schrijver verlangt het publiek, dat u er als een Adonis zult uitzien . . . U moet chic en élégance hebben . . . Die beweert u toch zeker niet te bezitten?”

„Dit is nog een costuum van Van den Brul uit Nederland meegebracht, mijnheer Ritchie. En ik durf zeggen, dat in heel Amerika geen dergelijk costuum geleverd kan worden vóór . . .”

„Gekheid, gekheid . . . ik zag dadelijk, toen u binnen kwam, dat u zich op Paaschbest had uitgedost . . . Het costuum is niet kwaad . . . zelfs goed . . . zelfs zeer goed . . . met fraaie coupe gesneden . . . keer u eens om . . . het is een uitnemend costuum . . . voor een ander. Maar u staat het niet . . . kent u niet het spreekwoord . . . al geef je een aap een gouden ring, het is en blijft . . .”

„U wordt beleedigend . . .”

„Nu wordt je al kwaad, omdat ik je eventjes in de maling neem wegens je uiterlijke verschijning . . . Beste man, elken middag en elken avond lachen in de vijf werelddeelen millioenen menschen mij uit om mijn uiterlijke verschijning. Zoeloekaffers, Negers, Chineezzen, Japanners, Eskimo's, East-end sjaps uit Londen, varkenslagers uit Chicago, allen, allen lachen avond aan avond om mijn pantalon, die waarlijk niet van Van den Brul is . . . dat erken ik . . .

En nu wilt u toch waarlijk niet zeggen, dat u knapper voorkomen hebt dan ik . . . ?”

Ik zweeg. Zooals de heer Ritchie nu voor mij stond, in zijn élégant jacquet was hij een gentleman van dop tot lakschoenen.

„Het doet mij genoegen, dat je ten minste bescheidener wordt”, ging hij voort, nadat zijn eenige minuten lange zelfbewondering met een laatsten welgevalligen blik op zijn beeld in den spiegel tegenover zich besloten was. „Laat ons nu op de zaak terugkomen. De heer Henderson wordt morgen door mij als auteur gelanceerd. Wij zullen uw eerste werk onder zijn naam doen herdrukken en dan begint de

eigenlijke arbeid. Allereerst zullen wij voor in het boek zijn portret in rotogravure doen afdrukken. Vervolgens geven wij een litteraire matinée voor de critiek en genoodigden, waar de heer Henderson receptieert.

De heer Ritchie schelde en Bill Henderson kwam binnen. Ik moet erkennen dat ik, toen ik hem zag binnenkomen de kille huivering voelde van iemand, die zijn succès te gemoet gaat. Want Henderson was op bevel van Ritchie in de kleeren gestoken door den voornaamsten tailleur der V. S. en hij maakte meer den indruk van een Noorschen prins dan van een Ober-Kellner.

„Denk er nu wel aan Henderson”, zei Ritchie, nadat wij een poosje over het weer hadden gesproken, „dat je de titels uit je hoofd leert van de werken der critici, die op bezoek komen. En zoo- dra ze over je werken beginnen te spreken, noem je dadelijk den titel van het werk van den criticus en dan prijs je dat met dezelfde termen, waarmee je in het Savoy-Hotel de goede schoteltjes aan de lekkerbekken aanprees.”

„Tot uw dienst”, zei Henderson buigend.

„Neen, niet tot mijn dienst. Dat is geen litteraire toon. Wen je nu aan te zeggen „Maar volgaarne.” Vooral vòl . . . gaarne . . . want dat wil zeggen, dat je eigenlijk het tegendeel zoudt willen doen maar

uit buitengewone gentleman-aandrift niet het tegendeel zult doen om den ander te believen.”

„Dank u, beleefd . . .”

„Neen . . . zeg voortaan „Ik dank u *oprecht*”; „dank u beleefd”, riekt naar de gelagkamer. Daar je in de eerste maanden volstrekt niets oprechts hebt te doen, moet je zorgen dit woord in de conversatie vaak te plaatsen en met nadruk.”

„Dank u . . . *oprecht*.”

„Zoo is 't goed . . . je bent leerzaam. En nu zal ik je verder de theorie van je gedragslijn leeren . . . blijft u er bij mijnheer Right, u zult er later in Nederland zeker ook een dankbaar gebruik van kunnen maken. De heele wereld is één stad — anders zouden mijn films niet internationaal goud opbrengen.

„Je gaat dus Henderson, eerst al de invloedrijke critici bezoeken en zorgt dat je toont oberkellners-qualiteiten te bezitten. Je bent onderworpen, beschouwt en behandelt hun zoals je gewoon waart in het Savoy eerste klas klanten te behandelen, als een soort half-goden, ver boven de gewone menschheid verheven. Je moet véél met je hoedje werken . . . als 't ware altoos speuren naar een gelegenheid om met ongedekten hoofde voor de heeren kunstrechtters te staan. En dan praat je ze naar den mond, vleit ze, buigt voor ze, spreekt met hen mee. Dat behoeft je niet in je kellners-eer te treffen . . .”

„O, niet in het minst, mijnheer Ritchie” zei Bill met overtuiging.

„Uitnemend. Denk maar, het zijn ijdele gekken en behandel een gek naar zijn aard. De spreuken van koning Salomo blijven eeuwig waar... Goed nu... maar nu komen wij aan de vrouwen. De waarde mannelijke collega's hier van mijnheer John Right, zijn door de bank verliefd op zichzelf. Je vangt ze dus in hun eigen ijdelheid. Dat is niet het moeielijkste. De vrouwelijke collega's hier van mijnheer Right dat is andere koffie. Niewaar mijnheer Right...?”

„Hoe meent u?”

„Wel... hoeveel amourettes heeft u nu bijvoorbeeld met uw vrouwelijke collega's en de damescritici gehad?”

„Ik?” De hemel beware mij...”

„Kuische Jozef... je waart te leelijk, wil je zeggen...”

„Integendeel!”

„Wat integendeel...? Kijkt u eens even in dien spiegel en dan naar den heer Bill Henderson...”

„Ik meen... zij waren mij te leelijk...”

Mijn „manager” veranderde plotseling in den echten Billie Ritchie van de Amerikaansche succèsfilm . . . Hij deinde voor- en achterwaarts met naar buiten geplaatste voeten, hield zijn handen in presenteerblaadjesstelling naast zijn schouders, grijnslachte, vertrok zijn wenkbrauwen en gaf mij, op mij toetredend opeens een formidabelen por voor mijn maag.

Daarna tot Henderson:

„En dat wou succès hebben als auteur. Kent nog onderscheid tusschen mooi en leelijk bij vrouwen? . . . Mijnheerrr, Mijnheer . . . *Iedere* vrouw is mooi, iedere vrouw is een *schoonheid*, iedere vrouw is mooier dan welke andere vrouw ook . . . in haar eigen oogen.

En deze waarheid is de sleutel van het succès voor elk artist.”

„Ik begrijp u niet, mijnheer Ritchie”, zeide ik.

„En u, mijnheer Bill Henderson?”

„Het is mijnheer Ritchie of u zelf Ober-Kellner bent geweest . . . want wij Obers danken aan dezelfde overtuiging als u daar uitte, al onze groote foaien. Als in Savoy een vrouw komt, hebben wij Obers *reglementair* op bescheiden wijze verliefd te doen.”

„Bravo, bravissimo... Heeren, wij gaan goud verdienen... Let op... Henderson, je bent binnen het jaar de meest gevierde auteur van de Vereenigde Staten... wat jou betreft, zeide hij, zich met gefronste wenkbrauwen tot mij richtend, jij zoudt nog niet in staat zijn een dollar 's weeks aan fooien in een vegetariërs-restaurant bijeen te flirten. Je bent a-sexueel mijnheer... ik raad je aan te trouwen. Dat verdienen mannen van jouw droogpruimers innerlijk... je uiterlijk nu nog daargelaten.”

„Je meent?” vroeg ik geërgerd.

„O, 't is niets, — ik wou alleen zeggen, dat je leelijk genoeg bent om een vrouw door huwelijk gelukkig te maken. Maar dat is het doel van de litteratuur niet, beste man.” „En wat is dan volgens u het doel van de litteratuur.” „Beroemd te worden en dan de papier- en boekindustrie tot grooteren bloei te brengen. — Henderson... je kent dus je plicht. Zoodra je een vrouw in de smiezen krijgt die literatureluurt, dan wordt je op haar verliefd. Je stuurt haar de briefjes, die ik voor je zal dicteeren en je stuurt haar blommen en je begint een formeele flirt volgens de voorschriften. Je kent toch tango dansen?”

„Uitnemend.”

„En two-step en one-step.”

„Op z'n negersch en z'n Argentijnsch . . .”

„Bravo . . . vraag dat nu hem eens . . .” en tot mij:

„Right, ken jij tangoën? . . .”

„Nee . . . ik ben uit principe . . .”

„Hou je mond maar, — ik weet al wat je wil zeggen, voor je je mond opendoet . . . Hij kan het natuurlijk niet . . . En dat wou succès hebben . . . Beste man, als je tangoot met de dochter of nog liever met de vrouw van een criticus, goed tangoot, ben je voor levenslang zeker dat „hij” wel door haar of door haar beiden bewerkt zal worden, dat hij je werken subliem vindt. *Werkelijke* vrouwen schrijven geen critieken op kunst in kranten. Die hebben een man, kinderen en een oude moeder of ouden vader te verzorgen of gaan naar de volkskeukens om de kinderen van de armen te voeden. Alleen een bepaalde categorie vrouwen schrijven critiek. Zij hebben, als die anderen, die meer uitgetogen dan ingetogen leven, de behoefte om haar geestelijke kuiten, enkels, armen, schouders, décolleté . . . etcetera, etcetera te laten zien. Dus je pakt ze in haar zwak, Bill Henderson, wordt op sprong op haar verliefd en zoekt naar een gelegenheid om ze te betangoën. Nu komen wij aan het tweede gedeelte . . . de actrices. Als je je stukken gespeeld wil hebben, moet je door een slaapkamer gaan . . . Zie je daar tegen op Henderson?”

„Dat ligt aan de vrouw . . .”

„Goed geantwoord . . . vraag het nu eens aan hem? Right, zou jij voor de opvoering van je stukken het er voor over hebben met een actrice . . .”

Mijn gebaar scheen hem genoeg te zeggen.

„Zoo verloor Jozef zijn demi-saison bij mevrouw Potiphar . . . Leer dàt van mij; nog maar zelden heeft een man jegens de vrouw van een invloedrijk man den kuischen Jozef gespeeld of hij is later achter de tralies gebracht, door dien man zelf . . . Je hebt weinig voor je kunst overgehad John Right. Ik begin te begrijpen, dat je ten laatste valsche negerportier bent geworden — dat zal Henderson 'm anders lappen . . .”

„Maar ik ga niet met iedere actrice . . .”

„O, er zijn veel wegen, die naar Babel leiden. Er zijn ook tooneeldirecteuren en leden van Raden van Beheer, die als voorwaarde voor de opvoering van het werk van dichters stellen, dat 's dichter vrouw door hun slaapkamer gaat . . .”

„Ik ben niet getrouwd”, riep Henderson verlicht.

„'t Hoeft niet zijn aangetrouwde vrouw te zijn . . . Ze zijn ook al met zijn matresse tevreden. Zij zoeken niet de vrouw, maar de overwinning, het uitverkoren zijn bij de vrouw van een ander . . .”

„Aha . . .”

„Waarom denk je, dat rijke menschen zitting nemen

in de raden van beheer van kijkspullen . . . toch niet om wat goeds te bereiken? Dus luister Henderson. Je schaft maîtresses aan . . . een stuk of vier, vijf, zes . . . O, je behoeft ze niet inderdaad . . . Als ik voor elke platonische maîtresse in den staat New-York 'sdaags een dollar kreeg, gooide ik mijn baantje van filmnar vandaag al neer. Er is meer kuisheid in de wereld „than is dreamt off in you philosophy.” Ik zal je wel een stelletje aanminnige kinderen uit mijn filmtroep toezenden. Film-actrices zijn vrouwen met een spraakgebrek of met dialect, welke desondanks de behoefte hebben haar lichaam en ziel in 't publiek te prostitueren in tegenstelling met de meeste actrices aan het heusche theater, die diezelfde behoefte hebben . . . soms zelfs zonder spraakgebrek of dialect-fout. Nu zorg jij Henderson, dat je met je geliefde door een directeur of een lid van een raad van beheer eenige malen wordt gezien. Je geliefde begint een flirtation met den directeur of het lid van den raad van beheer . . . jij sluit je oogen . . . en je stuk wordt gespeeld . . .”

„Maar zoo wil ik niet gespeeld worden . . .” riep ik uit.

„Jij hebt niet meer te willen . . . Je hebt je contract geteekend . . .”

Na drie maanden begon Henderson reeds succes te krijgen. Men las herhaaldelijk goede critieken op zijn werk . . . dat mijn werk was, maar als mijn werk was doodgezwegen of uitgemaakt en afgemaakt. Na zes maanden stonden in vele tijdschriften, die voor mij altoos gesloten waren geweest, mijn werken onder den naam Henderson. Elke week hadden wij drieën een bijeenkomst en er werd veel, er werd onbedaarlijk gelachen als Henderson vertelde van zijn nieuwe succèssen, of de succèssen van zijn vijf geliefden. Dezelfde actrice, die op 't laatste oogenblik geweigerd had in een stuk van mijn hand speciaal voor haar geschreven op te treden en zoo, hoewel 't reeds aangekondigd was, mijn arbeiden en hopen van jaren vernietigde, stelde zich voor mijn werk, voor „Hendersons” werk in de bres en bracht het tot slagen, nadat Henderson op een artistenfeest met haar gestept en getango'd had, tot zij er beiden op van waren. Hetzelfde lid van den Raad van Beheer

van het „Roosevelt Theatre”, dat mij al mijn tooneelwerken onverbiddelijk met een koud vormelijk briefje had doen terugzenden, noodigde de „geliefde” van Henderson uit tot een wandeling, kocht voor haar de grootste bonbonnière, die hij bij den suikerbakker uitgestald zag en

Henderson wist na de première te vertellen, dat de zaak toch veel onschuldiger was geweest, dan ze mij scheen. De weg tot het succès bij het Roosevelt Theatre leidde naar Billy Ritchie opmerkte, wel door de slaapkamer van het lid van den Raad van Beheer heen . . . maar op de wijze van zekere Fransche kluchtspelen, deurtje in en deurtje uit. De invloedrijke man was zelf een histrion en met het gebaar alleen tevreden.

Groot vermaak leverde Henderson's victorie over den Directeur van den „Dollarprinsessen Schouwburg”. Deze heer had de gewoonte, geen actrice aan zijn troupe te verbinden, die niet ten minste toonde verliefd op hem te zijn en hij beroemde zich er op, dat hij al zijn actrices beter kende, dan de actrices haar rollen. Ook de auteurs, wier werk hij opvoerde, hadden hem te voren hun vrouw of hun maitresse af te staan voor een rol achter de coulissen. Wat deed nu Henderson, door Billie geïnstrueerd . . . Hij kledde een der film-actrices als een echte dollarprinses en zette haar zoo eenige avonden achtereen

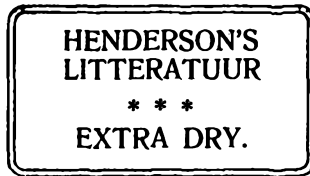
in een front-loge. En liet den ijdel en histrion elken avond een grooteren krans overhandigen. Maar de acteur durfde de flirtation, etc. niet aan, want zijn vrouw speelde den heelen avond naast hem.

Toen verscheen Henderson met de dollar-prinses in dezelfde front-loge.

Den volgenden dag ontving de dollar-prinses antwoord op 't paarse briefje (dictaat Billie Ritchie) aan den zesden krans gehecht... Henderson's blijspel in verzen, stond een maand later op het repertoire. „Ik speel alleen stukken van dichters, die ik cocu heb gemaakt”, had de groote comediant tot de dollar-prinses gezegd, „mij zijn poeëten hoornvee.”

Binnen twee jaar waren mijn werken in Amerika beroemd. De knappe Ober-Kellner, de „bel-ami”, had zijn taak verricht. Billie Ritchie wilde hem nu ontslaan... maar Henderson had onderwijl zelf

de schrijfkunst zich eigen gemaakt door een cursus tot zelfonderricht in die edele vaardigheid te bestudeeren. Hij zond thans zijn eigen producten naar de tijdschriften, couranten en schouwburg-directies. Met de litteratuur gaat het al niet anders dan met de geconserveerde levensmiddelen, de sardines, de champagne, den wijn en den cognac. Een merk is er moeielijk bij het publiek in te brengen, maar is het merk er eens in, dan wenscht het publiek ook geen ander. Van Hoogstraten, Pommery, Mumm, Philippe et Canaud, Martell *** zijn er zoo min weer uit te brengen als Henderson's *** novellen, schetsen, romans en tooneelstukken . . .

Zoo is dan Henderson de groote man gebleven in de V. S. van Amerika. Billie Ritchie moet zich blijven vergenoegen met zijn armzalig bestaan van film-nar tegen een ton gouds vergoeding 's maands

en mijzelf gebeurde, wat Billie Ritchie, de man met het groote doorzicht, inzicht en vooruitzicht mij voorspelde . . . ik bleef de „nègre.”*)

*) „Nègre” noemt men te Parijs zekere arme schrijvers, die hun werken aan anderen tegen betaling onder de verplichting van stilzwijgendheid, ter publicatie onder den naam van den kooper, afstaan.

DE GERAFFINEERDE

EN

MOMBAKKES

BEIDEN ROMANS VAN

BERNARD CANTER

ZIJN VERKRIJGBAAR à F 1.90 INGENAAID,
F 2.50 GEBONDEN BIJ DEN BOEKHANDEL
EN DEN UITGEVER.